
SIGILLUM ACADEMIAE HARVARDIANAE IN NOV. ANG.
CHRISTO ET ECCLESIAE
VE RI TAS

PHAEDRI

FABVLAE AESOPIAE.

IN USUM SCHOLARUM SELECTAS

RECOGNOVIT

J. M. STOWASSER,

GYMNASII FRANCISCO-JOSEPHINI VINDOBONENSIS PROFESSOR.

VINDOBONAE ET PRAGAE | LIPSIAE

SUMPTUS FECIT F. TEMPSKY | SUMPTUS FECIT G. FREYTAG

BIBLIOPOLA ACADEMIAE LITTERARUM CAESAREAE VINDOBONENSIS

MDCCCLXXXXIII.

Vindobonae, typis Adolphi Holzhauseni.

PRAEFATIO.

Cum mihi bipliopola honestissimus Phaedrianarum fabularum uoluminis edendi prouinciam mandasset, inprimis id agebam, ut quaecumque iuuenili legentium aetati minus apta essent reciderem, deinde ut pro ingenioli mei tenuitate emendatiora procederent haec poematia non inlepida et doctorum uirorum magis incuria quam iniuria temporum deprauata. Ac sane multa cum sint, quae in textu constituendo nouanda credebam, tamen quoniam usquequaque librorum manu scriptorum uestigia secutus sum, hanc meam opellam lecturis probatuiri sperauerim. Atque ea quidem — quisquiliis neglectis — hic in uno conspectu posui.[1])

Prol. 6 adeo res Σ: arbores ω sine sensu, cum arbores nullibi loquantur apud Phaedrum, uerumtamen inanima ut lima IV 8.

I 2, 20 lignum superque *Hartelius*: lignumque super ω. I 5, 7 dominor quia [uobis] leo Σ nominor quia leo ω. I 5, 8 secundam quaestum sortis tribuetis mihi Σ praeeunte *Gomperzio*, qui ʻmea cum sors sitʼ coniecerat: s. quia sum fortis ω; sed apud Babrium 67, 5 sq. haec exstant: *βασιλεὺς γάρ εἰμι· λήψομαι δε κἀκείνην ὡς ἐξ ἴσου κοινωνός.*[2]) Porro I 9, 3 fletus [in]ridens graues Σ fletus sedens g. *P*, de *R* non satis constat; quae conieci, defenduntur uersu 9: nostra inridebas mala. I 9, 8 mortis en solatia *Heinsius*: in solatio ω. I 10, 5 se esse culpae

[1]) Siglorum explicatio: *P* = cod. Pithoeanus, *R* = cod. Remensis, *V* = cod. Vaticanus, *N* = Neapolitanus, ω = codices. Mea ipsius inuenta Σ Graeco significabam; quae uncis inclusa leguntur, additamenta sunt partim aliorum, partim mea.

[2]) Nisi audacius foret, libenter scriberem ʻsecundamque isum sortis tribuetis mihiʼ recepta sane Graeca uoce *ἴσον*.

noxiam Σ proximam ω; nota loquendi formula ex Tacitino sermone. I 11, 8 novoque turbat bestias minaculo Σ míraculo ω sed inepte; nam asinum oncare certe nihil 'mirum' est, attamen nouum et inusitatum erat pro terriculo hac asinina oncatione uti vel potius, ut poëtae placuit pro 'minaculo', quod unice rectum esse arbitror, etsi huius uocis alias nec uola apparet nec uestigium. I 12, 14 ut illa mihi profuerint Σ cum *PR*, quibus tamen satis peruerse 'quam' intrusum est. I 13, 2 fere (= plerumque) dat poenas Σ cum *PR*; neque enim hic de seritate sed de certitate poenae sermo est. I 13, 10 dimisit *Hartelius*, emisit ω. I 13, 13 ingenium quantum leuet uirtutem Σ cunctanter; ualet uirtute ω. I 14, 8 i. m. a. s. t. *R*, ibidem 11 medicum *PR Hartelius*. I 15, 1 ciuium ω, ibid. 2 nil praeter dominum, non res Σ domini mores ω. I 16, 1 sponso Σ: sponsore ω; ubi sponsum substantiui uice fungitur sicut apud Ciceronem Quinct. 32. Ibidem 2 mala indere *Hartelius*: mala uidere ω. I 20, 6 periere ibi Σ ibi periere ω. I 22, 12 imprudentibus Σ ex ω. I 24, 5 an bove esset flatior Σ: latior ω sine sensu, si versum 8. respexeris et locum Petronii addideris c. 45 unus alicuius flaturae fuit Thraex. I 25, 5 ex libris nouum uersum intuli: otio// sed póta accede Níli temere; at sédulo Σ otius pota accede noli timere sedulo ait at *PR*. Nota, quod alibi substantiuum neutri generis 'potum' (= potus, potio) non inueniatur; est autem idem dicendi genus, quod habes I 16, 1 sponso coll. I 1, 8 ad meos haustus. I 28, 5 prosecuta *L. Müllerus*, persecuta *PR*, ibid. 10 hosti dolorem . . . mittens Σ miscens ω, ibid. 12 reddidit *L. Müllerus* deteriores fontes secutus, tradidit *PR*.

II 1, 5 narrantis *Graeuius*, narrandi ω. Ibid. 11, 12 lector accipiat uelim sic[ut] rependet illi *Hartelius* ex *PR*. II 5, tit. TIBERIUS CAESAR Σ ITEM CAESAR ω. Ibid. 16 iactans officium choae Σ (= τῆς χοῆς, fundendi) cum accepta sint Phaedro nomina Graecanica: come ω metro aduersante. Ibid. v. 20 sqq. uersuum ordinem immutauit Σ praeeunte *Hartelio*, praeterea v. 21 ubi putauit Σ, ut putauit *PR*. II 7, tit. sectores Σ (cf. sectores illos sonarios apud Plautum) uectores *PR*, quod uulgo pessime commutant in: raptores. Ibid. 4 ille oncat diues Σ: ille onere diues *PR* structura impeditissima. II 8, 11 nil adeo *Hartelius* ideo ω. II fin. 3 patere scirent nomini (= gloriae) ut cuncti uiam Σ: patere homini s. u. c. u. *PR*. Ibid. 12 ad aures peruenit suas (= idoneas) *Hartelius*, tuas ω. Ibid. 15

rabulis *Baehrensius*: ab illis ω. Ibid. 17 ne quicquam possent, ni meliores carpere Σ: nec ω possunt *R* possint *P* nisi ω, ceterum uersum ab aliis haud recte exturbatum tutatus est *Zornius*.

III init. 22 et laude inuita[nte] hanc in uitam incubuerim *Hartelius*: inuita u. i. h. ω. Ibid. 38 ego illius pro semita feci uiam Σ: ego porro illius ω. Ibid. 39 et concitaui Σ: cogitaui ω. Ibid. 52 Scythes Σ Scythae ω. III 2, 1 a respectis Σ: despectis ω. III 6, 9 nam ubi Σ cum *PR*; namque ea quae *L. Muellerus* de synizesi in hac uersus sede non admittenda protulit, ea neque aliis neque mihi persuadere poterit. III 7, 3 dein salutant inuicem *uulgo* et nuper *Hartelius*: salutantes *PR*. Ibid. 25 age si quo abire *V*. Ibid. 27 saginari nolo ut liber Σ praeeunte *Maehlyo*, qui satiari contra sensum scripserat: regnare n. liber ut *PR*, libri iuniores hoc loco interpolati sunt. III 13, 13 talem tulit iis sententiam Σ: t. sustulit s. *PR*; praeierat *Hartelius* istis coniciens. Ibid. 14, 13 (animus) ut redeat sibi Σ tibi *PR*. III 17, 10 deorum [in]gentium Σ gentium *PR* genitor *V*, quo bene quadrat illud *δὶς ταὐτὸν ἡμῖν εἶπεν ὁ σοφὸς Αἰσχύλος*. III fin. 27 Me et grátulari pátere iudició tuo Σ: gratulari me latere *R* et gr. m. latere *P*; de synizesi cf. ad III 6, 9.

IV. libri prologus hic longe aliter a me edetur, atque in editionibus prioribus factum est, quippe cum editores neglecta librorum memoria alius alium exscribere solerent. Sunt autem in hoc prologo inmutata haec. u. 1. operis cum habere destinassem terminum in hoc, ut . . . Σ; libri autem soluto sane metro: c. d. t. o. h. i. h. *PR*. Ibid. 3 damnavi [tamen] Σ. Ibid. 4 nam siquis talis etiam titilli est, uti [uel] illud ipsum Σ secundum librorum memoriam, in quibus exaratum est: n. s. t. e. est tituli ut illum ipsum *PR*. Ibid. 5 quo[quo] damnabit pacto Σ quo pacto damnabit *PR*. Ibid. 5 sq. edi curaui inuerso eo ordine, quo in libris sunt. Ibid. 10 quoniam caperis fabulae ω (graeco dativo). Ibid. 14 usu uetusto generis (= *λέξεως*) Σ genere *PR*. Ibid. 15 quartum libellum dum uaciue perlegas Σ dum uariae perleges *PR*. Ibid. 19 dignumque longa iudicatis me mora (= aeuo) Σ memoria *PR* sine sensu. Tandem ibidem 20 plausum [m]ire desero Σ plausum ire desidero *PR*; inlitteratum enim *Scioppius* praeclare emendauerat. IV 1, 9 iocati *Heinsius* egregie pro librorum: locuti *PR*. IV 2, 2 nil habemus magnum Σ nihil habemus manu *PR*. Ibid. 14 comprensus *Rittershusius* compressus ω. Ibid. 15 periit, deinde *Bentleius* deinde perit ω.

Ibid. 16 aliquot [tunc] uenit saeculis retorridus Σ cum libris. IV 7, 3 pare! labellum s. p. Σ: par libellum ω; labellum *Bongarsius, Bentleio* adsentiente. Ibid. 16 caede patria Σ: patris ω. Ibid. 20 iusto . . . exemplo imperi Σ ex parte *Heinsium* (iusti . . . imperi) secutus; libri: imperium. IV 8, 4 si qua res esset sibi *Hartelius* cibi ω. IV 17, 8 functus periclis Σ: factus ω plane insanum reddentes poetam. IV 20, 26 nequod *Schefferus* nequid ω. IV 21, 1 quid iudicare cogitat liuor modo? Σ cum libris, ubi tamen 'cogitur' exstat. Editores, dum uersui sequentia continuant, orationem mirum in modum infringunt. IV 24, 5 sq. secundum Mülleri sententiam inter se extremas uersuum uoces permutaui. IV 25, 6 certo condixit pretio Σ conduxit ω. Ibid. 14 ut ne . . . sentiant *V Σ* praeeunte *Hartelio*, qui 'sentias' proposuerat. In libris melioribus est: sentiam *PR*.

V 1, 15 in conspectu meo audet uenire ω, quod ego tutor ita tamen, ut 'uēnire' intellegam de homine se ipsum aliis uendente. V 3, 11 docet [ei] ueniam dari Σ ueniam dari docet ω. Ibid. 12 quia Σ (intricata sane enuntiati structura): quam ω. V 4, 5 tuum libenter *Pithoeus* l. t. *PR*. Ibidem — quod iis qui uerborum fata accuratius secuntur magni momenti esse uidebitur — rarissimum 'hauendi' uerbum seruatum est in libris: qui rapuere diuitias, habent ω, hauent Σ, cum oppositum sit uersu 10 perierunt. V 5, 2 praeiudicio *Baehrensius*. Ibid. 26 et derisurus, non spectaturus silet Σ pro iudicio ω. . . . os . . . os sit et *PR*, . . . us . . . us sedet *NV*. V 7, tit. PROCAX cum libris. Ibid. necopinus *Neueletus* nec opia sed *P*. Ibid. dum uehit curatio Σ: uenit ω. Ibid. 17 sq. audaci sane conatu mihi sic uisus sum restituisse:

> et incipiebat Princeps adduci rei
> **ingrediā** se reducit, ut tantummodo
> ipso ludorum ostenderet sese die.

PR enim exhibent: e. i. p. abduci reum ingredi a se r. pretio precibus, ut e. q. s. atque primum quidem illud rei ⟨antique scriptum reii⟩ quam facile in reū deuenire potuerit, unusquisque intelleget; 'ingredia' autem, quae uox — si lexicis fides — nulla est, recte tamen formata est ut inedia, inopia, incuria alia et significat deficientem progrediendi facultatem.

Appendicis fabulas cur Phaedro falso adscriptas censeam, pluribus explicare non huius loci uidetur esse. Emendandi

autem conamina in ipsis illis pseudophaedrianis adhibita haec fere sunt.

App. 2, 4 quae cuique . . . animali dedit *Σ* quaecumque *V*. Ibid. 6 duritiam tauri *Σ* cunctanter; gloriam *V*, quod fere de cornibus nugatorie intellegunt. 4, 22 facile ipse [ego] consentio *Σ* ego omisit *V*. 5, 3 agit *Σ* cum *V*. Ibid. 6 ostendit [esse] sine fine hominum miserias *Σ* o. h. s. f. m. *V*. 6, 1 ius utile nobis quod sit *Σ* utilius nobis quid sit *VN*. Ibid. 2 famosum Parnasum *Σ* fecit ex formoso libri *V* monte. Ibid. 3 quode *Σ* cunctanter: qu.d *N* quido *V*. Ibid. 10 ferroque hostem *Σ* hostem ferroque *V*. Ibid. 13 stigmāte inpios (= inurite stigmatis notā) *Σ*: castigate *V*. Ibid. 17 namque dixit perditis *Hartelius* nam quae dixit perdidit *VN*. 8, 20 licet enim? uerum *Σ*: licet? Enimuero *uulgo*. 16, 2 gloriose . . . uehi *Σ*: gloriosa *V*. Ibid. 6 societas coepit fera *Müllerus* c. f. s. *VN*. 17, 8 inpar dolori *Hartelius* pari dolore *VN*. 18, 9 si estum uocatur *Σ* estu *V* aestu *N*. Notum est uulgarem sermonem his formis usum esse: comestor, comestus. Ita estus quoque legitur apud Sex. Plac. de med. 11, 4. Praeterea cum talia supina saepissime litteram finalem amittant, qua de re nuperrime Brandtius in Archio egit, librorum estu quoque bene defendi posse credo. Ibid. 14 pro[loqui] *Σ*. 19, 1 equum a quadriga *Σ*; et *V*, unde *Müllerus* falso ec. 'Equus a quadriga' scilicet, ut 'seruus ab epistulis' dictum est. 20, 4 haeserunt cancri simul *Σ*: s. h. c. *V*. 21, 7 cum . . . horrore haesisset diu *Σ*: orrore *V*, errore *N*. 22 tit. nil tam *Σ* nil ita *N*. 26, 1 celerí cum fugeret péde uenatorém lepus *Σ*: cum uen. c. p. f. l. *V*. 29, 1 praeuolantem *Σ*: praeter uolantem *V*; cf. praefluere et praeterfluere, alia eiusmodi.

Haec sunt, de quibus nunc quidem pro talium praefatiuncularum angustiis lecturos uoluerim commonefecisse. Alia et fortasse meliora tempus suum proferet.

Dabam Vindobonae cal. Iun. MDCCCXCIII.

Iosephus Maria Stowasser.

Notizen über Phädrus.

Phädrus war nach seinem eigenen Zeugnis thracischer Abstammung (III, prol. 17), kam aber früh in lateinische Schulen (III, epil. 34). Nach der Überschrift der Sammlung war er Freigelassener des Augustus. Sein Leben aber fällt noch unter Tiberius und Caligula. Ursprünglich wollte er nur als Bearbeiter äsopischer Fabeln gelten, vom zweiten Buche an schiebt er auch eigene Erfindungen ein. Ein Missverständnis seiner Gedichte brachte ihm eine Anklage des unter Tiberius allmächtigen Seianus. Er wendet sich daher im Prolog des dritten Buches an seinen Gönner Eutychus um Hilfe. Dieser Eutychus ist höchst wahrscheinlich der bekannte Wagenlenker und Günstling des Caligula. Daraus ergibt sich, dass die beiden ersten Bücher vor 31 n. Chr. (Sturz des Sejanus) geschrieben sind, während das dritte Buch etwa 40 n. Chr. erschien. Die Personen Particulo und Philetus, denen das vierte und fünfte Buch gewidmet sind, kennt man nicht. Die Fabelsammlung des Phädrus errang sich im Alterthum wenig Anerkennung, da man die Mängel seiner poetischen Darstellung wohl erkannte, wurde aber im Mittelalter sehr geschätzt und vielfach nachgebildet.

PHAEDRI
[AVGVSTI LIBERTI]
FABVLARVM AESOPIARVM
LIBER PRIMVS.

Prologus.

Aesópus auctor quám materiam rópperit,
Hanc égo polivi vérsibus senáriis.
Duplóx libelli dós est: quod risúm movet
Et quód prudenti vítam consilió monet.
Calúmniari síquis autem vóluerit, 5
Quod ádeo res loquántur, non tantúm ferae,
Fictís iocari nós meminerit fábulis.

1. Lupus et Agnus.

Ad rívum eundem lúpus et agnus vénerant
Sití conpulsi; súperior stabát lupus
Longéque inferior ágnus. Tunc fauce ínproba
Latro íncitatus iúrgii causam íntulit.
Cur, ínquit, turbuléntam fecistí mihi 5
Aquám bibenti? Lániger contrá timens:
Qui póssum, quaeso, fácere, quod quererís, lupe?
A té decurrit ád meos haustús liquor.
Repúlsus ille véritatis víribus:
Ante hós sex menses mále, ait, dixistí mihi. 10
Respóndit agnus: Équidem natus nón eram.

Pater hércle tuus [ibi], ínquit, maledixít mihi.
Atque íta correptum lácerat iniustá nece.
Haec própter illos scrípta est homines fábula,
Qui fíctis causis ínnocentes ópprimunt. 15

2. Ranae regem petierunt.

Athénae cum florérent aequis légibus,
Procáx libertas cívitatem míscuit
Frenúmque solvit prístinum licéntia.
Hic cónspiratis fáctionum pártibus
Arcém tyrannus óccupat Pisístratus. 5
Cum trístem servitútem flerent Áttici,
(Non quía crudelis ílle, sed quoniám grave est
Omne ínsŭetis ónus) et coepissént queri,
Aesópus talem túm fabellam réttulit.
Ranaé vagantes líberis palúdibus 10
Clamóre magno régem petiere á Iove,
Qui díssolutos móres vi conpésceret.
Patér deorum rísit atque illís dedit
Parvúm tigillum, míssum quod subitó vadi
Motú sonoque térruit pavidúm genus. 15
Hoc mérsum limo cúm iaceret díutius,
Forte úna tacite prófert e stagnó caput
Et éxplorato rége cunctas évocat.
Illaé timore pósito certatim ádnatant
Lignúm superque túrba petulans ínsilit. 20
Quod cum ínquinassent ómni contumélia,
Aliúm rogantes régem misere ád Iovem,
Inútilis quoniam ésset qui fuerát datus.
Tum mísit illis hýdrum, qui dente áspero
Corrípere coepit síngulas. Frustrá necem 25
Fugitánt inertes, vócem praecludít metus.
Furtim ígitur dant Mercúrio mandata ád Iovem,
Adflíctis ut succúrrat. Tunc contrá deus:

Quia nóluistis véstrum ferre, inquít, bonum,
Malúm perferte. — Vós quoque, [o] civés, ait, 30
Hoc sústinete, máius ne veniát malum.

3. Graculus superbus et pavo.

Ne glóriari líbeat alienís bonis
Suóque potius hábitu vitam dégere,
Aesópus nobis hóc exemplum pródidit.
Tuméns inani gráculus supérbia,
Pennás, pavoni quaé deciderant, sústulit 5
Seque éxornavit. Deínde contemnéns suos
Se inmíscuit pavónum formosó gregi.
Illi ínpudenti pénnas eripiúnt avi
Fugántque rostris. Mále mulcatus gráculus
Redíre maerens coépit ad propriúm genus; 10
A quó repulsus trístem sustinuít notam.
Tum quídam ex illis, quós prius despéxerat:
Conténtus nostris sí fuisses sédibus
Et quód natura déderat voluissés pati,
Nec íllam expertus ésses contuméliam 15
Nec hánc repulsam túa sentiret cálamitas.

4. Canis per fluvium carnem ferens.

Amíttit merito próprium, qui alienum ádpetit.
Canís per flumen cárnem dum ferrét natans,
Lymphárum in speculo vídit simulacrúm suum,
Aliámque praedam ab áltero ferrí putans
Erípere voluit: vérum decepta áviditas, 5
Et, quém tenebat, óre dimisít cibum,
Nec, quém petebat, pótuit adeo adtíngere.

5. Vacca et capella, ovis et leo.

Nunquám est fidelis cúm potenti sócietas:
Testátur haec fabélla propositúm meum.

Vacca ét capella et pátiens ovis iniúriae
Socií fuere cúm leone in sáltibus.
Hi cúm cepissent cérvum vasti córporis. 5
Sic ést locutus pártibus factís leo:
Ego prímam tóllo, dóminor quia [uobís] leo
Secúndam quaestum sórtis tribuetís mihi;
Tum, quía plus valeo, mé sequetur tértia —
Malo ádficietur, síquis quartam tétigerit. 10
Sic tótam praedam sóla inprobitas ábstulit.

6. Ranae ad Solem.

Vicíni furis célebres vidit núptias
Aesópus et contínuo narrare íncipit:
Vxórem quondam Sól cum vellet dúcere,
Clamórem ranae sústulere ad sídera.
Convício permótus quaerit Iúppiter 5
Causám querellae. Quaédam tum stagni íncola:
Nunc, ínquit, omnes únus exurít lacus
Cogítque miseras árida sede émori.
Quidnám futurum est, sí crearit líberos?

7. Vulpes ad personam tragicam.

Persónam tragicam fórte vulpes víderat:
O quánta species, ínquit; cerebrum nón habet!
Hoc íllis dictum est, quíbus honorem et glóriam
Fortúna tribuit, sénsum communem ábstulit.

8. Lupus et gruis.

Qui prétium meriti ab ínprobis desíderat,
Bis péccat: primum quóniam indignos ádiuvat;
Inpúne abire deínde quia iam nón potest.
Os dévoratum faúce cum haererét lupi,
Magnó dolore víctus coepit síngulos 5
Inlícere pretio, ut íllud extraherént malum.

Tandém persuasa est iúre iurandó gruis,
Gulaéque credens cólli longitúdinem,
Perículosam fécit medicinám lupo.
A quó cum pactum flágitaret praémium: 10
Ingráta es, inquit, óre quae nostró caput
Incólume abstuleris ét mercedem póstules.

9. Passer ad leporem consiliator.

Sibi nón cavere et áliis consiliúm dare
Stultum ésse paucis óstendemus vérsibus.
Oppréssum ab aquila flétus [in]ridéns graves
Leporem óbiurgabat pásser: Ubi pernícitas
Nota, ínquit, illa est? Quíd ita cessarúnt pedes? 5
Dum lóquitur, ipsum accípiter necopinúm rapit
Questúque vano clámitantem intérficit.
Lepús semanimus: Mórtis en solátia!
Qui módo securus nóstra inridebás mala,
Similí querella fáta deplorás tua. 10

10. Lupus et vulpes iudice simio.

Quicúmque turpi fraúde semel innótuit,
Etiám si verum dícit, amittít fidem.
Hoc ádtestatur brévis Aesopi fábula.
Lupus árguebat vúlpem furti crímine;
Negábat illa se ésse culpae nóxiam — 5
Tunc iúdex inter íllos sedit símius.
Utérque causam cúm perorassént suam,
Dixísse fertur símius senténtiam:
Tu nón videris pérdidisse, quód petis;
Te crédo subripuísse, quod pulchré negas. 10

11. Asinus et leo venantes.

Virtútis expers vérbis iactans glóriam
Ignótos fallit, nótis est derísui.

Venári asello cómite cum vellét leo,
Contéxit illum frútice et admonuít simul,
Ut ínsüeta vóce terrerét feras; 5
Fugiéntes ipse excíperet. Hic aurítulus
Clamórem subito tótis tollit víribus
Novóque turbat béstias mináculo.
Quae dúm paventes éxitus notós petunt,
Leónis adfligúntur horrendo ínpetu. 10
Qui póstquam caede féssus est, asinum évocat
Iubétque vocem prémere. Tunc ille ínsolens:
Qualís videtur ópera tibi vocís meae?
Insígnis, inquit, síc ut, nisi nóssem tuum
Animúm genusque, símili fugissém metu. 15

12. Cervus ad fontem.

Laudátis utilióra, quae contémpseris,
Saepe ínveniri haec [áss]erit narrátio.
Ad fóntem cervus, cúm bibisset, réstitit
Et ín liquore vídit effigiém suam.
Ibi dúm ramosa mírans laudat córnua 5
Crurúmque nimiam ténuitatem vítuperat,
Venántum subito vócibus contérritus
Per cámpum fugere coépit et cursú levi
Canés elusit. Sílva tum excepít ferum,
In quá retentis ínpeditus córnibus 10
Lacerári coepit mórsibus saevís canum.
Tunc móriens vocem hanc édidisse dícitur:
O me ínfelicem! quí nunc demum intéllego,
Ut ílla mihi profuérint, quae despéxeram,
Et quaé laudaram, quántum luctus hábuerint. 15

13. Vulpes et corvus.

Qui sé laudari gaúdet verbis súbdolis,
Feré dat poenas túrpi paeniténtia.

Cum dé fenestra córvus raptum cáseum
Comésse vellet, célsa residens árbore,
Vulpés hunc vidit, deínde sic coepít loqui: 5
O quí tuarum, córve, pennarúm est nitor!
Quantúm decoris córpore et vultú geris!
Si vócem haberes, núlla prior alés foret.
At ílle, stultus dúm vult vocem osténdere,
Dimísit ore cáseum, quem céleriter 10
Dolósa vulpes ávidis rapuit déntibus,
Tum démum ingemuit córvi deceptus stupor.
[Hac ré probatur, íngenium quantúm leuet
Virtútem; semper praevalet sapientia.]

14. Ex sutore medicus.

Malús cum sutor ínopia depérditus
Medicínam ignoto fácere coepissét loco
Et vénditaret fálso antidotum nómine,
Verbósis adquisívit sibi famám strophis.
Hinc, cúm iaceret mórbo confectús gravi, 5
Rex úrbis eius éxperiendi grátia
Scyphúm poposcit: fúsa dein simuláns aqua
Illíus miscere ántidoto se tóxicum,
Ebíbere iussit ípsum posito praémio.
Timóre mortis ílle tum conféssus est 10
Non ártis ulla médicum se prudéntia,
Verúm stupore vúlgi factum nóbilem.
Rex ádvocata cóntione haec édidit:
Quantaé putatis ésse vos deméntiae,
Qui cápita vestra nón dubitatis crédere, 15
Cui cálceandos némo commisít pedes?
Hoc pértinere vére ad illos díxerim,
Quorúm stultitia quaéstus impudéntiae est.

15. Asinus ad senem pastorem.

In príncipatu cómmutando cíuium
Nil praéter dominum, nón res mutant paúperes.
Id ésse verum párva haec fabella índicat.
Aséllum in prato tímidus pascebát senex.
Is hóstium clamóre subito térritus 5
Suadébat asino fúgere, ne possént capi.
At ílle lentus: Quaéso, num binás mihi
Clitéllas inpositúrum victorém putas?
Senéx negavit. Érgo — quid refért mea,
Cui sérviam? clitéllas dum portém meas. 10

16. Ovis, cervus et lupus.

Fraudátor homines cum ádvocat sponso ínprobo,
Non rem éxpedire, séd mala indere éxpetit.
Ovém rogabat cérvus modium trítici
Lupó sponsore. At ílla praemetuéns dolum:
Rapere átque abire sémper adsuevít lupus, 5
Tu dé conspectu fúgere veloci ímpetu;
Vbi vós requiram, cúm dies advénerit?

17. Ovis, canis et lupus.

Solént mendaces lúere poenas málefici.
Calúmniator áb ove cum peterét canis,
Quem cómmodasse pánem se conténderet,
Lupús citatus téstis non unúm modo
Debéri dixit, vérum adfirmavít decem. 5
Ovís damnata fálso testimónio
Quod nón debebat sólvit. Post paucós dies
Bidéns iacentem in fóvea conspexít lupum:
Haec, ínquit, merces fraúdis a superís datur.

18. Canis parturiens.

Habént insidias hóminis blanditiaé mali;
Quas út vitemus, vérsus subiectí monent.

Canís parturiens, cúm rogasset álteram,
Vt fétum in eius túgurio deponéret,
Facile ímpetravit: deín reposcentí locum 5
Precés admovit, témpus exoráns breve,
Dum fírmiores cátulos posset dúcere.
Hoc quóque consumpto flágitari válidius
Cubíle coepit: Sí mihi et turbaé meae
Par, ínquit, esse pótueris, cedám loco. 10

19. Canes famelici.

Stultúm consilium nón modo effectú caret,
Sed ád perniciem quóque mortales dévocat.
Coriúm depressum in flúvio viderúnt canes.
Id út comesse extráctum possent fácilius,
Aquám coepere bíbere: sed ruptí prius 5
Periére ibi, quam quod pétierant contíngerent.

20. Leo senex, aper, taurus et asinus.

Quicúmque amisit dígnitatem prístinam,
Ignávis etiam iócus est in casú gravi.
Deféctus annis ét desertus víribus
Leo cúm iaceret spíritum extremúm trahens,
Apér fulmineis ád eum venit déntibus 5
Et víndicavit íctu veterem iniúriam.
Inféstis taurus móx confodit córnibus
Hostíle corpus. Ásinus, ut vidít ferum
Impúne laedi, cálcibus frontem éxtudit.
At ílle exspirans: Fórtes indigne tuli 10
Mihi ínsultare: té, naturae dédecus,
Quod férre cogor, cérte bis videór mori.

21. Mustela et homo.

Mustéla ab homine prénsa, cum instantém necem
Effúgere vellet: Párce, quaéso, inquít, mihi,

Quae tíbi molestis múribus purgó domum.
Respóndit ille: Fáceres si causá mea,
Gratum ésset et dedíssem veniam súpplici. 5
Nunc quía laboras, út fruaris réliquiis,
Quas súnt rosuri, símul et ipsos dévores,
Noli ímputare vánum beneficiúm mihi.
Atque íta locutus ímprobam letó dedit.
Hoc ín se dictum débent illi agnóscere, 10
Quorúm privata sérvit utilitás sibi
Et méritum inane iáctant imprudentibus.

22. Canis fidelis.

Repénte liberális stultis grátus est,
Verúm peritis ínritos tendít dolos.
Noctúrnus cum fur pánem misissét cani,
Obiécto temptans án cibo possét capi:
Heus, ínquit, linguam vís meam praeclúdere, 5
Ne látrem pro re dómini? Multum fálleris.
Namque ísta subita mé iubet benígnitas
Vigiláre, facias né mea culpá lucrum.

23. Rana rupta et bos.

Inóps, potentem dúm vult imitarí, perit.
In práto quondam rána conspexít bovem
Et tácta invidia tántae magnitúdinis
Rugósam inflavit péllem: tum natós suos
Intérrogavit, án bove esset flátior. 5
Illí negarunt. Rúrsus intendít cutem
Maióre nisu et símili quaesivít modo,
Quis máior esset. Illi dixerúnt bovem.
Novíssime indignáta dum vult válidius
Infláre sese, rúpto iacuit córpore. 10

24. Canes et corcodili.

Consília qui dant práva cautis hóminibus,
Et pérdunt operam et déridentur túrpiter.
Canés currentes bíbere in Nilo flúmine,
A córcodilis né rapiantur, tráditum est.
Igitúr cum currens bíbere coepissét canis, 5
Sic córcodilus: Quámlibet lambe ótio
Et póta accede Níli temere, at sédulo
Nolí vereri. At ílle: Facerem me hércules,
Nisi ésse scirem cárnis te cupidúm meae.

25. Vulpes et ciconia.

Nullí nocendum: síquis vero laéserit,
Multándum simili iúre fabella ádmonet.
Vulpés ad cenam dícitur cicóniam
Prior ínvitasse et ílli in patina líquidam
Posuísse sorbitiónem, quam nulló modo 5
Gustáre esuriens pótuerit cicónia.
Quae vúlpem cum revocásset, intritó cibo
Plenám lagonam pósuit: huic rostrum ínserens
Satiátur ipsa et tórquet convivám fame.
Quae cúm lagonae cóllum frustra lámberet, 10
Peregrínam sic locútam volucrem accépimus:
Sua quísque exempla débet aequo animó pati.

26. Canis et thesaurus et vulturius.

[Haec rés avaris ésse conveniéns potest
Et qui húmiles nati díci locupletés student.]
Humána effodiens óssa thesaurúm canis
Invénit et, violárat quia Manés deos,
Iniécta est illi dívitiarum cúpiditas, 5
Poenás ut sanctae Réligioni pénderet.
Itaque aúrum dum custódit oblitus cibi,

Famé est consumptus; quém stans vulturiús super
Fertúr locutus: Ó canis, meritó iaces,
Qui cóncupisti súbito regalés opes 10
Trivió conceptus, éducatus stércore.

27. Vulpes et aquila.

Quamvís sublimes débent humiles métuere,
Vindícta docili quía patet sollértiae.
Vulpínos catulos áquila quondam sústulit
Nidóque posuit púllis, escam ut cárperent.
Hanc prósecuta máter orare íncipit, 5
Ne tántum miserae lúctum importarét sibi.
Contémpsit illa, túta quippe ipsó loco.
Vulpés ab ara rápuit ardentém facem
Totámque flammis árborem circúmdedit
Hostí dolorem dámno mittens sánguinis. 10
Aquila, út periclo mórtis eriperét suos,
Incólumes natos súpplex vulpi reddidit.

28. Ranae metuentes taurorum proelia.

Humilés laborant, úbi potentes díssident.
Rana ín palude púgnam taurorum íntuens:
Heu quánta nobis ínstat perniciés! ait.
Intérrogata ab ália, cur hoc díceret,
De príncipatu cum ílli certarént gregis 5
Longéque ab ipsis dégerent vitám boves:
Est státio separáta ac diversúm genus;
Sed púlsus regno némoris qui profúgerit,
Palúdis in secréta veniet látibula
Et próculcatas óbteret duró pede. 10
Ita cáput ad nostrum fúror illorum pértinet.

29. Milvus et columbae.

Qui sé committit hómini tutandum ínprobo,
Auxília dum requírit, exitium ínvenit.

Colúmbae saepe cúm fugissent míluum
Et céleritate pénnae vitassént necem,
Consílium raptor vértit ad falláciam 5
Et génus inerme táli decepít dolo:
Quaré sollicitum pótius aevum dúcitis,
Quam régem me creátis icto foédere,
Qui vós ab omni tútas praestem iniúria?
Illaé credentes trádunt sese míluo; 10
Qui régnum adeptus coépit vesci síngulas
Et éxercere impérium saevis únguibus.
Tunc dé relicuis úna: Merito pléctimur.

LIBER SECVNDVS.

Auctor.

Exémplis continétur Aesopí genus;
Nec áliud quicquam pér fabellas quaéritur,
Quam córrigatur érror ut mortálium
Acuátque sese díligens indústria.
Quicúmque fuerit érgo narrantís iocus, 5
Dum cápiat aurem et sérvet propositúm suum,
Re cómmendatur, nón auctoris nómine.
Equidem ómni cura mórem servabó senis,
Sed sí libuerit áliquid interpónere,
Dictórum sensus út delectet várietas, 10
Bonás in partes léctor accipiát velim
Sic, [ut] rependet illi brevitas gratiam.
Cuiús verbosa né sit commendátio,
Adténde, cur negáre cupidis débeas,
Modéstis etiam offérre, quod non pétierint. 15

1. Iuvencus, leo et praedator.

Supér iuvencum stábat deiectúm leo.
Praedátor intervénit partem póstulans.

Darem, ínquit, nisi soléres per te súmere:
Et ínprobum reiécit. Forte innóxius
Viátor est dedúctus in eundém locum 5
Feróque viso réttulit retró pedem.
Cui plácidus ille: Nón est, quod timeás, ait;
Et, quaé debetur párs tuae modéstiae,
Audácter tolle. Túnc diviso térgore
Silvás petivit, hómini ut accessúm daret. 10
Exémplum egregium prórsus et laudábile;
Verúm est aviditas díves et paupér pudor.

2. Aesopus ad quendam de successu inproborum.

Lacerátus quidam mórsu vehementí canis
Tinctúm cruore pánem misit málefico,
Audíerat esse quód remedium vúlneris.
Tunc síc Aesopus: Nóli coram plúribus
Hoc fácere canibus, né nos vivos dévorent, 5
Cum scíerint esse tále culpae praémium.
Succéssus inprobórum plures állicit.

3. Aquila, feles et aper.

Aquila ín sublimi quércu nidum fécerat;
Felés cavernam nácta in media pépererat;
Sus némoris cultrix fétum ad imam pósuerat.
Tum fórtuitum féles contubérnium
Fraude ét scelesta síc evertit málitia. 5
Ad nídum scandit vólucris: Perniciés, ait,
Tibí paratur, fórsan et miseraé mihi;
Nam fódere terram quód vides cotídie
Aprum ínsidiosum, quércum vult evértere,
Vt nóstram in plano fácile progeniem ópprimat. 10
Terróre offuso et pérturbatis sénsibus
Derépit ad cubíle saetosaé suis:
Magno, ínquit, in períclo sunt natí tui;

Nam, símul exieris pástum cum teneró grege,
Aquilá est parata rápere porcellós tibi. 15
Hunc quóque timore póstquam complevít locum,
Dolósa tuto cóndidit sesé cavo.
Inde évagata nóctu suspensó pede,
Vbi ésca se replévit et prolém suam,
Pavórem simulans próspicit totó die. 20
Ruínam metuens áquila ramis désidet;
Apér rapinam vítans non prodít foras.
Quid múlta? Inedia súnt consumpti cúm suis
Felísque catulis lárgam praebuerúnt dapem.
Quantum hómo bilinguis saépe concinnét mali, 25
Documéntum habere stúlta credulitás potest.

4. Tiberius Caesar ad atriensem.

Est árdalionum quaédam Romae nátio,
Trepidé concursans, óccupata in ótio,
Gratís anhelans, múlta agendo níl agens,
Sibí molesta et áliis odiosíssima.
Hanc émendare, sí tamen possúm, volo 5
Verá fabella: prétium est operae adténdere.
Caesár Tiberius cúm petens Neápolim
In Mísenensem víllam venissét suam,
Quae mónte summo pósita Lucullí manu
Prospéctat Siculum et réspicit Tuscúm mare: 10
Ex álticinctis únus atriénsibus,
Cui túnica ab umeris línteo Pelúsio
Erát destricta, círris dependéntibus,
Perámbulante laéta domino víridia,
Alvéolo coepit lígneo conspérgere 15
Humum aéstuantem, iáctans officiúm choae,
Sed dérídetur. Índe notis fléxibus
Praecúrrit alium in xýstum, sedans púlverem.
Agnóscit hominem Caésar remque intellegit.

Heus! ínquit dominus. Ílle enimvero ádsilit 20
Donátionis álacer certae gaúdio,
Ubí putauit ésse nescioquíd boni.
Tum síc iocata est tánta maiestás ducis:
Non múltum egisti et ópera nequiquám perit;
Multó maioris álapae mecum véneunt. 25

5. Aquila et cornix.

Contrá potentes némo est munitús satis;
Si véro accessit cónsiliator máleficus,
Vis ét nequitia quícquid oppugnánt, ruit.
Aquila ín sublime sústulit testúdinem.
Quae cum ábdidisset córnea corpús domo 5
Nec úllo pacto laédi posset cóndita,
Venít per auras córnix et proptér volans:
Opímam sane praédam rapuisti únguibus;
Sed nísi monstraro, quíd sit faciendúm tibi,
Graví nequiquam té lassabit póndere. 10
Promíssa parte suádet, ut scopulúm super
Altís ab astris dúram inlidat córticem,
Qua cómminuta fácile vescatúr cibo.
Indúcta verbis áquila monitis páruit
Simul ét magistrae lárge divisít dapem. 15
Sic túta quae natúrae fuerat múnere,
Inpár duabus óccidit tristí nece.

6. Muli duo et sectores.

Mulí gravati sárcinis ibánt duo.
Vnús ferebat físcos cum pecúnia,
Altér tumentes múlto saccos hórdeo.
Ille óncat dives célsa cervice éminens
Clarúmque collo iáctans tintinnábulum, 5
Comés quieto séquitur et placidó gradu.
Subitó latrones éx insidiis ádvolant

Intérque caedem férro mulum saúciant,
Dirípiunt nummos, néglegunt vile hórdeum.
Spoliátus igitur cásus cum flerét suos: 10
Equidem, ínquit alter, mé contemptum gaúdeo,
Nam níl amisi néc sum laesus vúlnere.
Hoc árgumento túta est hominum ténuitas;
Magnaé periclo súnt opes obnóxiae.

7. Cervus ad boves.

Cervús nemorosis éxcitatus látibulis,
Vt vénatorum fúgeret instantém necem,
Caecó timore próximam villám petit
Et ópportuno sé bovili cóndidit.
Hic bós latenti: Quídnam voluistí tibi, 5
Infélix, ultro qui ád necem cucúrreris
Hominúmque tecto spíritum commíseris?
At ílle supplex: Vós modo, inquit, párcite,
Occásione rúrsus erumpám data.
Spatiúm diei nóctis excipiúnt vices. 10
Frondém bubulcus ádfert, nil adeó videt.
Eúnt subinde et rédeunt omnes rústici,
Nemo ánimadvertit: tránsit etiam vílicus,
Nec ílle quicquam séntit. Tum gaudéns ferus
Bubús quietis ágere coepit grátias, 15
Hospítium adverso quód praestiterint témpore.
Respóndit unus: Sálvum te cupimús quidem;
Sed ílle, qui oculos céntum habet, si vénerit,
Magno ín periclo víta vertetúr tua.
Haec ínter ipse dóminus a cená redit 20
Et, quía corruptos víderat nupér boves,
Accédit ad praesépe: Cur frondís parum est?
Straménta desunt! Tóllere haec aránea
Quantúm est laboris? Dúm scrutatur síngula,
Cerví quoque alta est cónspicatus córnua; 25

Quem cónvocata iúbet occidi fámilia
Praedámque tollit. Haéc significat fábula,
Dominúm videre plúrimum in rebús suis.

Auctor.

Aesópi ingenio statuam posuere Áttici
Servúmque collocárunt aeterna ín basi.
Patére scirent nómini ut cuncti viam
Nec géneri tribui, séd virtuti glóriam.
Quoniam óccuparat álter, ne primús forem, 5
Ne sólus esset, stúdui, quod supérfuit:
Nec haéc invidia, vérum est aemulátio.
Quodsí labori fáverit Latiúm meo,
Plurés habebit, quós opponat Graéciae.
Si lívor obtrectáre curam vóluerit, 10
Non támen eripiet laúdis consciéntiam.
Si nóstrum studium ad aúres pervenít suas
Et árte fictas ánimus sentit fábulas,
Omném querellam súbmovet felícitas.
Sin aútem rabulis dóctus occurrít labor, 15
Siniśtra quos in lúcem natura éxtulit,
Ne quícquam possent ní meliores cárpere —
Fatále vitium córde durató feram,
Donéc fortunam críminis pudeát sui.

LIBER TERTIVS.

Phaedrus ad Eutychum.

Phaedrí libellos légere si desíderas,
Vacés oportet, Eútyche, a negótiis,
Vt líber animus séntiat vim cárminis.
Verum, ínquis, tanti nón est ingeniúm tuum,
Moméntum ut horae péreat officiís meis. 5

Non érgo causa est mánibus id tangí tuis,
Quod óccupatis aúribus non cónvenit.
Fortásse dices: Áliquae venient fériae,
Quae mé soluto péctore ad studiúm vocent.
Legésne, quaeso, pótius viles nénias, 10
Impéndas curam quám rei doméstícae,
Reddás amicis témpora, uxorí vaces,
Animúm relaxes, ótium des córpori,
Vt ádsüetam fórtius praestés vicem?
Mutándum tibi propósitum est et vitaé genus, 15
Intráre si Musárum limen cógitas.
Ego, quém Pierio máter enixá est iugo,
In quó tonanti sáncta Mnemosyné Iovi
Fecúnda novies Ártium peperít chorum,
Quamvís in ipsa paéne natus sím schola 20
Curámque habendi pénitus corde eráserim
Et laúde inuita[nte] hánc in uitam incúbuerim,
Fastídiose támen in coetum récipior.
Quid crédis illi accídere, qui magnás opes
Exággerare quaérit omni vígilia, 25
Doctó labori dúlce praeponéns lucrum?
Sed iám quodcumque fúerit (ut dixít Sinon,
Ad régem cum Dardániae perductús foret)
Librum éxarabo tértium Aesopí stilo,
Honóri et meritis dédicans illúm tuis. 30
Quem sí leges, laetábor; sin autém minus,
Habébunt certe, quó se oblectent pósteri.
Nunc, fábularum cúr sit inventúm genus,
Breví docebo. Sérvitus obnóxia,
Quia quaé volebat nón audebat dícere, 35
Adféctus proprios ín fabellas tránstulit
Calúmniamque fíctis elusít iocis.
Ego íllius pro sémita fecí viam,
Et cóncitavi plúra quam relíquerat,

In cálamitatem déligens quaedám meam. 40
Quod si áccusator álius Seianó foret,
Si téstis alius, iúdex alius dénique,
Dignúm faterer ésse me tantís malis,
Nec hís dolorem délenirem rémediis.
Suspícione síquis errabít sua 45
Et rápiet ad se, quód erit commune ómnium,
Stulté nudabit ánimi consciéntiam.
Huic éxcusatum mé velim nihiló minus:
Neque ením notare síngulos mens ést mihi,
Verum ípsam vitam et móres hominum osténdere. 50
Rem mé professum dícet fors aliquís gravem.
Si Phrýx Aesopus pótuit, Anacharsís Scythes
Aetérnam famam cóndere ingenió suo:
Ego, lítteratae quí sum propior Graéciae,
Cur sómno inerti déseram patriaé decus? 55
Threíssa cum gens númeret auctorés suos,
Linóque Apollo sít parens, Musa Órpheo,
Qui sáxa cantu móvit et domuít feras
Hebríque tenuit ímpetus dulcí mora.
Ergo hínc abesto, lívor, ne frustrá gemas, 60
Quoniám sollemnis míhi debetur glória.
Indúxi te ad legéndum; sincerúm mihi
Candóre noto réddas iudiciúm, peto.

1. Anus ad amphoram.

Anús iacere vídit epotam ámphoram,
Adhúc Falerna faéce e testa nóbili
Odórem quae iucúndum late spárgeret.
Hunc póstquam totis ávida traxit náribus:
O suávis anima! quále in te dicám bonum 5
Antehác fuisse, táles cum sint réliquiae?
Hoc quó pertineat, dícet, qui me nóverit.

2. Panthera et pastores.

Solet á respectis pár referri grátia.
Panthéra inprudens ólim in foveam décidit.
Vidére agrestes: álii fustes cóngerunt,
Alii ónerant saxis; quídam contra miseriti —
Peritúrae quippe, quámvis nemo laéderet — 5
Misére panem, ut sústineret spíritum.
Nox ínsecuta est: ábeunt securí domum,
Quasi ínventuri mórtuam postrídie.
At ílla, vires út refecit lánguidas,
Velóci saltu fóvea sese líberat 10
Et ín cubile cóncito properát gradu.
Paucís diebus ínterpositis próvolat,
Pecús trucidat, ípsos pastorés necat,
Et cúncta vastans saévit irato ímpetu.
Tum síbi timentes quí ferae pepércerant 15
Damnum haúd recusant, tántum pro vitá rogant.
At ílla: Memini quí me saxo pétierit,
Qui pánem dederit! Vós timere absístite;
Illís revertor hóstis, qui me laéserunt.

3. Lanius et simius.

Pendére ad lanium quídam vidit símium,
Intér relicuas mérces atque opsónia.
Quaesívit, quidnam sáperet. Tum laniús iocans:
Quale, ínquit, caput est, tális praestatúr sapor.
Ridícule magis hoc díctum quam vere aéstimo; 5
Quando ét formosos saépe inveni péssimos,
Et túrpi facie múltos cognovi óptimos.

4. Aesopus et petulans.

Succéssus ad perníciem multos dévocat.
Aesópo quidam pétulans lapidem inpégerat.

Tanto, ínquit, melior! Ássem deinde illí dedit,
Sic prósecutus: Plús non habeo mehércule
Sed, únde accipere póssis, monstrabó tibi. 5
Venit écce dives ét potens: huic símiliter
Inpínge lapidem et dígnum accipies praémium.
Persuásus ille fécit, quod monitús fuit;
Sed spés fefellit ínpudentem audáciam:
Comprénsus namque poénas persolvít cruce. 10

5. Musca et mula.

Musca ín temone sédit et mulam íncrepans:
Quam tárda es! inquit; nón vis citius prógredi?
Vide, né dolone cóllum compungám tibi.
Respóndit illa: Vérbis non moveór tuis;
Sed ístum timeo, sélla qui primá sedens 5
Iugúm flagello témperat lentó meum
Et óra frenis cóntinet spumántibus.
Quaprópter aufer frívolam insoléntiam:
Nam ubí tricandum et úbi currendum sít, scio.
Hac dérideri fábula meritó potest, 10
Qui síne virtute vánas exercét minas.

6. Lupus ad canem.

Quam dúlcis sit libértas, breviter próloquar.
Caní perpasto mácie confectús lupus
Forte óccucurrit; dein salutant invicem,
Vt réstiterunt: Vnde sic, quaesó, nites?
Aut quó cibo fecísti tantum córporis? 5
Ego, quí sum longe fórtior, pereó fame.
Canís simpliciter: Éadem est condició tibi,
Praestáre domino sí par officiúm potes.
Quod? ínquit ille. Cústos ut sis líminis,
A fúribus tueáris et noctú domum. 10
Ego véro sum parátus: nunc patiór nives

Imbrésque in silvis ásperam vitám trahens:
Quantó est facilius míhi sub tecto vívere,
Et ótiosum lárgo satiarí cibo?
Veni érgo mecum. Dúm procedunt, áspicit 15
Lupus á catena cóllum detritúm cani.
Vnde hóc, amice? Níhil est. Dic, quaesó, tamen!
Quia vídeor acer, álligant me intérdiu,
Luce út quiescam et vígilem, nox cum vénerit:
Crepúsculo solútus, qua visúm est, vagor. 20
Adfértur ultro pánis; de mensá sua
Dat óssa dominus; frústa iactant fámilia
Et quód fastidit quísque pulmentárium.
Sic síne labore vénter inpletúr meus.
Age, síquo abire est ánimus, est licéntia? 25
Non pláne est, inquit. Frúere, quae laudás, canis:
Sagínari nolo, út liber non sím mihi.

7. Soror et frater.

Praecépto monitus saépe te consídera.
Habébat quidam fíliam turpíssimam
Idémque insignem púlchra facie fílium.
Hi, spéculum in cathedra mátris ut positúm fuit,
Pueríliter ludéntes forte inspéxerunt. 5
Hic sé formosum iáctat: illa iráscitur
Nec glóriantis sústinet fratrís iocos,
Accípiens quippe cúncta in contuméliam.
Ergo ád patrem decúrrit laesura ínvicem
Magnáque invidia críminatur fílium, 10
Vir nátus quod rem féminarum tétigerit.
Ampléxus ille utrúmque et carpens óscula
Dulcémque in ambos cáritatem pártiens:
Cotídie, inquit, spéculo vos utí volo!
Tu fórmam ne corrúmpas nequitiaé malis; 15
Tu fáciem ut istam móribus vincás bonis.

8. Socrates ad amicos.

Vulgáre amici nómen, sed rará est fides.
Cum párvas aedes síbi fundasset Sócrates —
Cuiús non fugio mórtem, si famam ádsequar,
Et cédo invidiae, dúmmodo absolvár cinis, —
Ex pópulo sic nescíoquis, ut fierí solet: 5
Quaesó, tam angustam tális vir ponís domum?
Vtinam, ínquit, veris hánc amicis ínpleam!

9. Pullus ad margaritam.

In stérquilino púllus gallináceus,
Dum quaérit escam, márgaritam répperit.
Iacés indigno quánta res, inquít, loco!
Hoc síquis pretii cúpidus vidissét tui,
Olím redisses ád splendorem prístinum. 5
Ego quód te inveni, pótior cui multó est cibus,
Nec tíbi prodesse néc mihi quicquám potest.
Hoc íllis narro, quí me non intéllegunt.

10. Apes et fuci vespa iudice.

Apés in alta fécerant quercú favos:
Hos fúci inertes ésse dicebánt suos.
Lis ád forum dedúcta est vespa iúdice.
Quae génus utrumque nósset cum pulchérrime,
Legém duabus hánc proposuit pártibus: 5
Non ínconveniens córpus et par ést color,
In dúbium plane rés ut merito vénerit.
Sed né religio péccet inprudéns mea,
Alvós accipite et céris opus infúndite,
Vt éx sapore méllis et formá favi, 10
De quís nunc agitur, aúctor horum appareat.
Fucí recusant: ápibus condició placet.
Tunc ílla talem túlit iis senténtiam:

Apértum est, quis non póssit et quis fécerit;
Quaprópter apibus frúctum restituó suum. 15
Hanc praéterissem fábulam siléntio,
Si páctam fuci nón recusassént fidem.

11. De lusu et severitate.

Puerórum in turba quídam ludentem Átticus
Aesópum nucibus cúm vidisset, réstitit
Et quási delirum rísit. Quod sensít simul
Derísor potius quám deridendús senex,
Arcúm retensum pósuit in mediá via: 5
Heus, ínquit, sapiens; éxpedi, quid fécerim!
Concúrrit populus. Ílle se torquét diu
Nec quaéstionis pósitae causam intéllegit.
Novíssime succúmbit. Tum victór sophus:
Cito rúmpes arcum, sémper si tensum hábueris; 10
At sí laxaris, cúm voles, erit útilis.
Sic lúdus animo débet aliquandó dari,
Ad cógitandum mélior ut redeát sibi.

12. Cicada et noctua.

Humánitati quí se non accómmodat,
Plerúmque poenas óppetit supérbiae.
Cicáda acerbum nóctuae convícium
Faciébat, solitae víctum in tenebris quaérere
Cavóque ramo cápere somnum intérdiu. 5
Rogáta est, ut tacéret. Multo válidius
Clamáre coepit. Rúrsus admotá prece
Accénsa magis est. Nóctua ut vidít sibi
Nullum ésse auxilium et vérba contemní sua,
Hac ést adgressa gárrulam fallácia: 10
Dormíre quia me nón sinunt cantús tui,
Sonáre citharam quós putes Apóllinis,
Potáre est animus néctar, quod Pallás mihi

Nupér donavit; sí non fastidís, veni!
Vná bibamus. Ílla, quae arebát siti. 15
Simúl cognovit vócem laudarí suam,
Cupide ádvolavit. Nóctua egressa é cavo
Trepidántem consectáta est et letó dedit
Sic víva quod negárat tribuit mórtua.

13. Arbores in deorum tutela.

Olím, quas vellent ésse in tutelá sua,
Diví legerunt árbores. Quercús Iovi
At mýrtus Veneri plácuit, Phoebo laúrea,
Pinús Cybebae, pópulus celsa Hérculi.
Minérva admirans, quáre steriles súmerent, 5
Intérrogavit. Caúsam dixit Iúppiter:
Honórem fructu né videamur véndere.
At, mehércules, narrábit quod quis vóluerit,
Olíva nobis própter fructum est grátior.
Tunc síc deorum [in]géntium atque hominúm sator: 10
O náta, merito sápiens dicere ómnibus!
Nisi útile est quod fácimus, stulta est glória.
Nil ágere, quod non prósit, fabella ádmonet.

14. Pavo ad Iunonem de voce sua.

Pavo ád Iunonem vénit indigné ferens,
Cantús luscinii quód sibi non tríbuerit;
Illum ésse cunctis ávibus admirábilem,
Se dérideri, símul ac vocem míserit.
Tunc cónsolandi grátia dixít dea: 5
Sed fórma vincis, víncis magnitúdine;
Nitór smaragdi cóllo praefulgét tuo
Pictísque plumis gémmeam caudam éxplicas.
Quo mi, ínquit, mutam spéciem, si vincór sono?
Fatórum arbitrio pártes sunt vobís datae: 10
Tibi fórma, vires áquilae, luscinió melos,

Augúrium corvo, laéva cornici ómina,
Omnésque propriis súnt contentae dótibus.
Noli ádfectare quód tibi non ést datum,
Delúsa ne spes ád querellam récidat. 15

15. Aesopus respondet garrulo.

Aesópus domino sólus cum esset fámilia,
Paráre cenam iússus est matúrius.
Ignem érgo quaerens áliquot lustravít domus
Tandémque invenit, úbi lucernam accénderet.
Tum círcum eunti fúerat quod iter lóngius, 5
Effécit brevius: námque recta pér forum
Coepít redire. Et quídam e turba gárrulus:
Aesópe, medio sóle quid cum lúmine?
Hominem, ínquit, quaero, et ábiit festináns domum.
Hoc sí molestus ílle ad animum réttulit, 10
Sensít profecto se hóminem non visúm seni,
Intémpestive qui óccupato adlúserit.

Poëta.

Supérsunt mihi quae scríbam, sed parcó sciens;
Primum ésse videar né tibi moléstior,
Distríngit quem multárum rerum várietas;
Dein síquis eadem fórte conarí velit,
Habére ut possit áliquid operis résidui: 5
Quamvís materiae tánta abundet cópia,
Labóri faber ut désit, non fabró labor.
Brevitáti nostrae praémium ut reddás, peto,
Quod és pollicitus: éxhibe vocís fidem.
Nam víta morti própior est cotídie, 10
Et hóc minus [per]véniet ad me múneris,
Quo plús consumet témporis dilátio.
Si cíto rem perages, úsus fiet lóngior:
Fruár diutius, sí celerius cépero.

Languéntis aevi dúm sunt aliquae réliquiae, 15
Auxílio locus est: ólim senio débilem
Frustra ádiuvare bónitas nitetúr tua,
Cum iám desierit ésse beneficio útilis
Et mórs vicina flágitabit débitum.
Stultum ádmovere tíbi preces exístimo, 20
Proclívis ultro cúm sit misericórdia.
Saepe ímpetravit véniam confessús reus:
Quanto ínnocenti iústius debét dari?
Tuaé sunt partes; fúerunt aliorúm prius.
Dein símili gyro vénient aliorúm vices. 25
Decérne quod relígio, quod patitúr fides,
Me et grátulari pátere iudició tuo.
Excédit animus quém proposuit términum,
Sed dífficulter cóntinetur spíritus,
Intégritatis quí sincerae cónscius 30
A nóxiorum prémitur insoléntiis.
Qui sínt, requires? Apparebunt témpore.
Ego, quóndam legi quám puer senténtiam,
„Palám muttire plébeio piáculum est,"
Dum sánitas constábit, pulchre méminero. 35

LIBER QVARTVS.

Poëta ad Particulonem.

Operís cum habere déstinassem términum
In hóc, ut aliis ésset materiaé satis,
Consílium tacito córde damnaví [tamen].
Nam síquis talis étiam titillí est, ut[i]
[Vel] íllud ipsum cúpiat famae trádere, 5
[Quo]quó damnabit pacto, quidnam ómiserim,
Sua cuíque cum sit ánimi cogitátio,
Colórque proprius. Érgo non levitás mihi,

Sed cérta ratio caúsam scribendí dedit.
Quaré, Particulo, quóniam caperis fábulae, 10
(— Quas Aésopias, nón Aesopi nómino,
Quia paúcas ille osténdit, ego plurés fero
Usú vetusto géneris, sed rebús novis —)
Quartúm libellum dúm uaciue pérlegas,
Hunc óbtrectare sí volet malígnitas, 15
Imitári dum non póssit, obtrectét, licet.
Mihi párta laus est, quód tu, quod similés tui
Vestrás in chartas vérba transfertís mea
Dignúmque longa iúdicatis mé mora.
Inlítteratum plaúsum [m]ire désero. 20

1. Asinus et Galli.

Qui nátus est infélix, non vitám modo
Tristém decurrit, vérum post obitúm quoque
Perséquitur illum dúra fati míseria.
Gallí Cybebes círcum in quaestus dúcere
Asinúm solebant báiulantem sárcinas. 5
Is cúm labore et plágis esset mórtuus,
Detrácta pelle síbi fecerunt týmpana.
Rogáti mox a quódam, delició suo
Quidnám fecissent, hóc iocati súnt modo:
Putábat se post mórtem securúm fore; 10
Ecce, áliae plagae cóngeruntur mórtuo.

2. Poëta.

Ioculáre tibi vidétur, et sané leve,
Dum níl habemus mágnum, calamo lúdimus.
Sed díligenter íntuere has nénias:
Quantám sub illis útilitatem réperies!
Non sémper ea sunt, quaé videntur: décipit 5
Frons príma multos; rára mens intéllegit,
Quod ínteriore cóndidit cura ángulo.

Hoc né locutus síne mercede exístimer,
Fabéllam adiciam dé mustela et múribus.
Mústela cum annis ét senecta débilis 10
Murés veloces nón valeret ádsequi,
Invólvit se farína et obscuró loco
Abiécit neglegénter. Mus escám putans
Adsíluit et comprénsus occubuít neci.
Altér similiter, périit deinde et tértius. 15
Aliquót [tunc] uenit saéculis retórridus,
Qui saépe laqueos ét muscipula effúgerat;
Procúlque insidias cérnens hostis cállidi:
Sic váleas, inquit, út farina es, quaé iaces!

3. De vulpe et uva.

Famé coacta vúlpes alta in vínea
Vvam ádpetebat súmmis saliens víribus:
Quam tángere ut non pótuit, discedéns ait:
Nondúm matura est; nólo acerbam súmere.
Qui fácere quae non póssunt verbis élevant, 5
Adscríbere hoc debébunt exemplúm sibi.

4. Equus et aper.

Equús sedare sólitus quo fuerát sitim,
Dum sése aper volútat, turbavít vadum.
Hinc órta lis est. Sónipes iratús fero
Auxílium petiit hóminis, quem dorsó levans
Redít ad hostem. Iáctis hunc telís eques 5
Postquam ínterfecit, síc locutus tráditur:
Laetór tulisse auxílium me precibús tuis;
Nam praédam cepi et dídici, quam sis útilis;
Atque íta coegit frénos invitúm pati.
Tum maéstus ille: Párvae vindictám rei 10
Dum quaéro demens, sérvitutem répperi.

Haec íracundos ádmonebit fábula
Inpúne potius laédi quam dedi álteri.

5. Pugna murium et mustelarum.

Cum vícti mures mústelarum exércitu
(História quorum et ín tabernis píngitur)
Fugerént et artos círcum trepidarént cavos,
Aegré recepti támen evaserúnt necem.
Ducés eorum, quí capitibus córnua 5
Suís ligarant, út conspicuum in proélio
Habérent signum, quód sequerentur, mílites,
Haesére in portis súntque capti ab hóstibus;
Quos ínmolatos víctor avidis déntibus
Capácis alvi mérsit tartareó specu. 10
Quemcúmque populum trístis eventús premit,
Perículitatur mágnitudo príncipum;
Minúta plebes fácili praesidió latet.

6. Phaedrus.

Tu, quí, nasute, scrípta destringís mea
Et hóc iocorum légere fastidís genus,
Paré! Labellum sustine patientia,
Sevéritatem fróntis dum placó tuae
Et ín cothurnis pródit Aesopús novis! 5
Vtinám ne nemoris úmquam Pelií iugo
Pinús bipinni cóncidisset Théssala!
Nec ád professae mórtis audacém viam
Fabricásset Argus ópere Palladió ratem,
Inhóspitalis príma quae pontí sinus 10
Patefécit in perníciem Graium et bárbarum!
Namque ét superbi lúget Aeetaé domus,
Et régna Peliae scélere Medeaé iacent,
Quae saévum ingenium váriis involvéns modis

Illíc per artus frátris explicuít fugam, 15
Hic caéde patria Peliadum infecit manus,
Quid tibi videtur? Hóc quoque insulsúm est, ait,
Falsóque dictum; lónge quia vetústior
Aegaéa Minos clásse perdomuít freta
Iustóque vindicávit exemplo ímperi. 20
Quid érgo possum fácere tibi, lectór Cato,
Si néc fabellae té iuvant nec fábulae?
Nolí molestus ésse omnino lítteris,
Maiórem exhibeant né tibi moléstiam.
Hoc íllis dictum est, quí stultitia naúseant 25
Et, út putentur sápere, caelum vítuperant.

7. Serpens ad fabrum ferrarium.

Mordáciorem qui ínprobo dente ádpetit,
Hoc árgumento sé describi séntiat.
In ófficinam fábri venit vípera.
Haec cúm temptaret, síqua res esset sibi,
Limám momordit. Ílla contra cóntumax: 5
Quid me, ínquit, stulta, dénte captas laédere,
Omne ádsüevi férrum quae conródere?

8. Vulpes et caper.

Homo símul ac venit ín periclum cállidus,
Reperíre effugium quaérit alteriús malo.
Cum décidisset vúlpes in puteum ínscia
Et áltiore claúderetur márgine.
Devénit hircus sítiens in eundém locum; 5
Simúl rogavit, ésset an dulcís liquor
Et cópiosus? Illa fraudem móliens:
Descénde, amice; tánta bonitas ést aquae,
Volúptas ut satiári non possít mea.
Inmísit se barbátus. Tum vulpécula 10

Evásit puteo, níxa celsis córnibus.
Hircúmque clauso líquit haerentém vado.

9. De vitiis hominum.

Perás inposuit Iúppiter nobís duas:
Propriís repletam vítiis post tergúm dedit,
Aliénis ante péctus suspendít gravem.
Hac ré videre nóstra mala non póssumus;
Alií simul delínquunt, censorés sumus. 5

10. Fur et lucerna.

Lucérnam fur accéndit ex ará Iovis
Ipsúmque compilávit ad lumén suum.
Onústus sacrilégio cum discéderet,
Repénte vocem sáncta misit Réligio:
Malórum quamvis ísta fuerint múnera 5
Mihíque invisa, ut nón offendar súbripi,
Tamén, sceleste, spíritu culpám lues,
Olím cum adscriptus vénerit poenaé dies.
Sed ne ígnis noster fácinori praelúceat,
Per quém verendos éxcolit pietás deos, 10
Veto ésse tale lúminis commércium.
Itaque hódie nec lucérnam de flammá deum
Nec dé lucerna fás est accendí sacrum.
Quot rés contineat hóc argumentum útiles,
Non éxplicabit álius, quam qui répperit. 15
Signíficat primo saépe, quos ipse álueris,
Tibi ínveniri máxime contrários;
Secúndo ostendit scélera non irá deum,
Fatórum dicto séd puniri témpore;
Novíssime interdícit, ne cum málefico 20
Vsúm bonus consóciet ulliús rei.

11. Malas esse divitias.

Opés invisae mérito sunt fortí viro,
Quia díves arca véram laudem intércipit.
Caeló receptus própter virtutem Hércules
Cum grátulantes pérsalutassét deos,
Veniénte Pluto, quí Fortunae est fílius, 5
Avértit oculos. Caúsam quaesivít pater.
Odi, ínquit, illum, quía malis amícus est
Simulque obiecto cúncta corrumpít lucro.

12. De capris barbatis.

Barbám capellae cum ínpetrassent áb Iove,
Hircí maerentes índignari coéperunt,
Quod dígnitatem féminae aequassént suam.
Sinite, ínquit, illas glória vaná frui
Et úsurpare véstri ornatum múneris, 5
Parés dum non sint véstrae fortitúdini.
Hoc árgumentum mónet, ut sustineás tibi
Habitu ésse similes, quí sint virtute ínpares.

13. De fortunis hominum.

Cum dé fortunis quídam quereretúr suis,
Aesópus finxit cónsolandi grátia:
Vexáta saevis návis tempestátibus,
Intér vectorum lácrimas et mortís metum,
Faciem ád serenam súbito ut mutatúr dies, 5
Ferrí secundis túta coepit flátibus
Nimiáque nautas hílaritate extóllere.
Functús periclis túm gubernatór sophus:
„Parcé gaudere opórtet et sensím queri.“ —
Totam aéque vitam míscet dolor et gaúdium. 10

14. Serpens. Misericordia nociva.

Qui fért malis auxílium, post tempús dolet.
Gelú rigentem quídam colubram sústulit
Sinúque fovit cóntra se ipsum mísericors;
Namque út refecta est, nécuit hominem prótinus.
Hanc ália cum rogáret causam fácinoris, 5
Respóndit: Nequis díscat prodesse ínprobis.

15. Vulpes et draco.

Vulpés cubile fódiens, dum terram éruit
Agítque plures áltius cunículos,
Pervénit ad dracónis speluncam íntimam,
Custódiebat quí thesauros ábditos.
Hunc símul aspexit: Óro, ut inprúdentiae 5
Des prímum veniam; deínde si pulchré vides,
Quam nón conveniens aúrum sit vitaé meae,
Respóndeas cleménter. Quem fructúm capis
Hoc éx labore, quódve tantum est praémium,
Vt cáreas somno et aévum in tenebris éxigas? 10
Nullum, ínquit ille; vérum hoc a summó mihi
Iove ádtributum est. Érgo nec sumís tibi
Nec úlli donas quícquam? Sic fatís placet.
Nolo írascaris, líbere si díxero:
Dis ést iratis nátus, qui est similís tibi. 15
Abitúrus illuc, quó priores ábierunt,
Quid ménte caeca míserum torques spíritum?
Tibi díco, avare, gaúdium heredís tui,
Qui túre superos, ípsum te fraudás cibo,
Qui trístis audis músicum citharaé sonum, 20
Quem tíbiarum mácerat iucúnditas
Opsóniorum prétia cui gemitum éxprimunt,
Qui dúm quadrantes ággeras património
Caelúm fatigas sórdido periúrio,

Qui círcumcidis ómnem inpensam fúneri, 25
Libitína nequod dé tuo faciát lucrum.

16. Phaedrus.

Quid iúdicare cógitat livór modo?
Licét dissimulet, púlchre tamen intéllego:
Quicquíd putabit ésse dignum mémoria,
Aesópi dicet; sí quid minus adríserit,
A mé contendet fíctum quovis pígnore. 5
Quem vólo refelli iám nunc responsó meo:
Sive hóc ineptum síve laudandúm est opus,
Invénit ille, nóstra perfecít manus.
Sed éxsequamur coéptum proposito órdine.

17. De Simonide.

Homo dóctus in se sémper divitiás habet.
Simónides, qui scrípsit egregiúm melos,
Quo paúpertatem sústineret fácilius,
Circum íre coepit úrbes Asiae nóbiles,
Mercéde accepta laúdem victorúm canens. 5
Hoc génere quaestus póstquam locuples fáctus est,
Redíre in patriam vóluit cursu pélagio;
Erat aútem, ut aiunt, nátus in Cia ínsula:
Ascéndit navem, quám tempestas hórrida
Simul ét vetustas médio dissolvít mari. 10
Hi zónas, illi rés pretiosas cólligunt
Subsídium vitae. Quídam curiósior:
Simónide, tu ex ópibus nil sumís tuis?
Mecum, ínquit, mea sunt cúncta. Tunc pauci énatant,
Quia plúres onere dégravati périerant. 15
Praedónes adsunt, rápiunt, quod quisque éxtulit,
Nudós relinquunt. Fórte Clazomenaé prope
Antíqua fuit urbs, quám petierunt naúfragi.
Hic lítterarum quídam studio déditus,

Simónidis qui saépe versus légerat 20
Erátque absentis ádmirator máximus,
Sermóne ab ipso cógnitum cupidíssime
Ad sé recepit; véste, nummis, fámilia
Hominem éxornavit. Céteri tabulám suam
Portánt rogantes víctum. Quos casu óbvios 25
Simónides ut vídit: Dixi, inquít, mea
Mecum ésse cuncta; vós quod rapuistís, perit.

18. Mons parturiens.

Mons párturibat, gémitus inmanés ciens,
Erátque in terris máxima exspectátio.
At ílle murem péperit. Hoc scriptúm est tibi,
Qui, mágna cum mináris, extricás nihil.

19. Formica et musca.

[Nil ágere quod non prósit, fabella ádmonet.]
Formíca et musca cóntendebant ácriter,
Quae plúris esset. Músca sic coepít prior:
Conférre nostris tú potes te laúdibus?
Vbi ínmolatur, éxta praegustó, deum
Moror ínter aras, témpla perlustro ómnia. 5
In cápite regis sédeo, cum visúm est mihi,
Et mátronarum cásta delibo óscula.
Labóro nihil, atque óptimis rebús fruor.
Quid hórum simile tíbi contingit, rústica?
Est glóriosus sáne convictús deum, 10
Sed ílli, qui invitátur, non qui invísus est.
Reges commemoras ét matronarum óscula —
Ego gránum in hiemem cúm studiose cóngero,
Te círca murum pásci video stércore.
Arás frequentas: némpe abigeris, cúm venis. 15
Nihíl laboras: ídeo cum opus est, níl habes.
Super étiam iactas, tégere quod debét pudor.

Aestáte me lacéssis; cum brumá est, siles.
Morí contractam cúm te cogunt frígora,
Me cópiosa récipit incolumém domus. 20
Satís profecto réttudi supérbiam.
Fabélla talis hóminum discerní t notas
Eórum, qui se fálsis ornant laúdibus,
Et quórum virtus éxhibet solidúm decus.

20. Poëta.

Quantúm valerent ínter homines lítterae,
Dixí superius: quántus nunc illís honos
A súperis sit tribútus, tradam mémoriae.
Simónides idem ílle, de quo réttuli,
Victóri laudem cúidam pyctae ut scríberet, 5
Certó condixit prétio; secretúm petit.
Exígua cum frenáret materia ínpetum,
Vsús poëtae móre est et licéntia
Atque ínterposuit gémina Ledae sídera,
Auctóritatem símilis referens glóriae. 10
Opus ádprobavit; séd mercedis tértiam
Accépit partem. Cúm relicuam pósceret:
Illi, ínquit, reddent, quórum sunt laudís duae.
Verum, út ne irate té dimissum séntiant,
Ad cénam mihi promítte; cognatós volo 15
Hodie ínvitare, quórum es in numeró mihi.
Fraudátus quamvis ét dolens iniúria,
Ne mále dissimulans grátiam corrúmperet,
Promísit. Rediit hóra dicta, récubuit.
Splendébat hilare póculis convívium, 20
Magno ádparatu laéta resonabát domus:
Repénte duo cum iúvenes sparsi púlvere,
Sudóre multo dífluentes, córpora
Humánam supra fórmam, cuidam sérvolo
Mandánt, ut ad se prócovet Simónidem; 25

Ipsíus interésse, ne faciát moram.
Homo pérturbatus éxcitat Simónidem.
Vnúm promorat víx pedem triclínio,
Ruína camarae súbito oppressit céteros;
Nec úlli iuvenes súnt reperti ad iánuam. 30
Vt ést vulgatus órdo narrataé rei,
Omnés scierunt númínum praeséntiam
Vatí dedisse vítam mercedís loco.

Poëta ad Particulonem.

Adhúc supersunt múlta, quae possím loqui,
Et cópiosa abundat rerum várietas;
Sed témperatae suáves sunt argútiae,
Immódicae offendunt. Quáre, vir sanctíssime,
Partículo, chartis nómen victurúm meis, 5
Latínis dum manébit pretium lítteris,
Si nón ingenium, cérte brevitatem ádproba,
Quae cómmendari tánto debet iústius,
Quantó poëtae súnt molesti válidius.

[LIBER QVINTVS.]

Poëta.

Aesópi nomen sícubi interpósuero,
Cui réddidi iam prídem quicquid débui,
Auctóritatis ésse scito grátia.
Vt quídam artifices nóstro faciunt saéculo,
Qui prétium operibus máius inveniúnt, novo 5
Si mármori adscripsérunt Praxitelén suo,
Tritó Myronem argénto, tabulae Zeuxidem.
Adeó fucatae plús vetustatí favet
Invídia mordax quám bonis praeséntibus.
Sed iam ád fabellam tális exemplí feror. 10

1. Demetrius rex et Menander poëta.

[Quomodo saepe fallatur hominum iudicium.]

Demétrius, qui díctus est Phaléreus,
Athénas occupávit imperio ínprobo.
Vt mós est vulgi, pássim et certatím ruit
„Felíciter!“ succlámans. Ipsi príncipes
Illam ósculantur, quá sunt oppressí, manum, 5
Tacité gementes trístem fortunaé vicem.
Quin étiam resides ét sequentes ótium,
Ni défuisse nóceat, repunt últimi;
In quís Menander, nóbilis comoédiis,
Quas ípsum ignorans légerat Demétrius 10
Et ádmiratus fúerat ingeniúm viri,
Vnguénto delibútus, vestitú fluens,
Veniébat gressu délicato et lánguido.
Hunc úbi tyrannus vídit extremo ágmine:
Quisnám cinaedus ílle in conspectu meo 15
Audét venire? Résponderunt próximi:
Hic ést Menander scríptor. Mutatús statim:
Homo, ínquit, fieri nón potest formósior.

2. Duo milites et latro.

Duo cum íncidissent ín latronem mílites,
Vnús profugit, álter autem réstitit
Et víndicavit sése forti déxtera.
Latróne occiso tímidus accurrít comes
Stringítque gladium, deín reiecta paénula: 5
Cedo, ínquit, illum; iám curabo séntiat,
Quos áttemptarit. Túnc, qui depugnáverat:
Vellem ístis verbis sáltem adiuvissés modo;
Constántior fuíssem vera exístimans.
Nunc cónde ferrum et línguam pariter fútilem, 10
Vt póssis alios ígnorantes fállere.

Ego, quí sum expertus, quántis fugias víribus,
Scio, quám virtuti nón sit credendúm tuae.
Illi ádsignari débet haec narrátio,
Qui ré secunda fórtis est, dubiá fugax. 15

3. Calvus et musca.

Calví momordit músca nudatúm caput;
Quam opprímere captans álapam sibi duxít gravem.
Tunc ílla inridens: Púnctum volucris párvulae
Voluísti morte ulcísci; quid faciés tibi,
Iniúriae qui addíderis contuméliam? 5
Respóndit: Mecum fácile redeo in grátiam,
Quia nón fuisse méntem laedendí scio.
Sed té, contempti géneris animal ínprobum,
Quae délectaris bíbere humanum sánguinem,
Optém necare vél maiore incómmodo. 10
Hoc árgumentum dócet [ei] ueniám dari,
Qui cásu peccat, quia, qui consilió est nocens,
Illum ésse quavis dígnum poena iúdico.

4. Asinus et porcellus.

Quidam ímmolasset vérrem cum sancto Hérculi,
Cui pró salute vótum debebát sua,
Aséllo iussit réliquias poni hórdei.
Quas áspernatus ílle sic locútus est:
Tuúm libenter prórsus adpeterém cibum, 5
Nisi, quí nutritus íllo est, iugulatús foret.
Huiús respectu fábulae detérritus
Perículosum sémper vitaví lucrum.
Sed dícis: Qui rapuére divitiás, hauent!
Numerémus agedum, quí deprensi périerunt. 10
Maiórem turbam púnitorum réperies.
Paucís temeritas ést bono, multís malo.

5. Scurra et rusticus.

Pravó favore lábi mortalés solent
Et, praéiudicio dúm stant erroris sui,
Ad paénitendum rébus manifestís agi.
Factúrus ludos quídam dives nóbilis
Propósito cunctos ínvitavit praémio, 5
Quam quísque posset út novitatem osténderet.
Venére artifices laúdis ad certámina,
Quos ínter scurra, nótus urbanó sale,
Habére dixit sé genus spectáculi,
Quod ín theatro númquam prolatúm foret. 10
Dispérsus rumor cívitatem cóncitat,
Paullo ánte vacua túrbam deficiúnt loca.
In scaéna vero póstquam solus cónstitit
Sine ádparatu, núllis adiutóribus,
Siléntium ipsa fécit exspectátio. 15
Ille ín sinum repénte demisít caput
Et síc porcelli vócem est imitatús sua,
Verum út subesse pállio conténderent
Et éxcuti iubérent. Quo factó simul
Nil ést repertum, múltis onerant laúdibus 20
Hominémque plausu prósecuntur máximo.
Hoc vídit fieri rústicus. Non mehércule
Me víncet, inquit, ét statim proféssus est
Idém facturum mélius se postrídie.
Fit túrba maior. Iám favor mentés tenet 25
Et dérisurus, nón spectaturús silet.
Vtérque prodit. Scúrra degrunnít prior
Movétque plausus ét clamores súscitat.
Tunc símulans sese véstimentis rústicus
Porcéllum obtegere, (quód faciebat scílicet, 30
Sed, ín priore quía nil compereránt, latens)
Pervéllit aurem véro, quem celáverat,

Et cúm dolore vócem naturae éxprimit.
Adclámat populus scúrram multo símilius
Imitátum et cogit rústicum trudí foras. 35
At ílle profert ípsum porcellum é sinu,
Turpémque aperto pígnore errorém probans:
En, híc declarat, quáles sitis iúdices!

6. Calvus et quidam [aeque] pilis defectus.

Invénit calvus fórte in trivio péctinem.
Accéssit alter, aéque defectús pilis.
Heia! ínquit, in commúne, quodcumque ést lucri.
Osténdit ille praédam et adiecít simul:
Superúm voluntas favit; sed fato ínvido 5
Carbónem, ut aiunt, pró thesauro invénimus.
Quem spés delusit, huíc querella cónvenit.

7. Procax tibicen.

Vbi vánus animus aúra captus frívola
Adrípuit insoléntem sibi fidúciam,
Facile ád derisum stúlta levitas dúcitur.
Princéps tibicen nótior paulé fuit,
Operám Bathyllo sólitus in scaená dare. 5
Is fórte ludis — nón satis meminí quibus —
Dum pégma rapitur, cóncidit casú gravi
Necopinus et sinístram fregit tíbiam,
Duás cum dextras máluisset pérdere.
Intér manus sublátus et multúm gemens 10
Domúm refertur. Áliquot menses tránseunt,
Ad sánitatem dúm uehit curátio.
Vt spéctatorum mós est, id lepidúm genus
Desíderare coépit, cuius flátibus
Solébat excitári saltantís vigor. 15
Erát facturus lúdos quidam nóbilis
Et íncipiebat Prínceps adducí rei.

Ingrédia se redúcit, ut tantúmmodo
Ipsó ludorum osténderet sesé die.
Qui símul advenit, rúmor de tibícine 20
Fremit ín theatro. Quídam adfirmant mórtuum,
Quidam ín conspectum próditurum síne mora.
Aulaéo misso, dévolutis tónitribus
Di súnt locuti móre translatício.
Tunc chórus ignotum módo reducto cánticum 25
Insónuit, cuius haéc fuit senténtia:
„Laetáre incolumis, Róma, salvo Príncipe!"
In plaúsus consurréctum est. Iactat básia
Tibícen; gratulári fautorés putat.
Equéster ordo stúltum errorem intéllegit 30
Magnóque risu cánticum repetí iubet.
Iterátur illud. Hómo meus se in púlpito
Totúm prosternit. Plaúdit inludéns eques.
Rogáre populus húnc coronam exístimat.
Vt véro cuneis nótuit res ómnibus, 35
Princéps ligato crúre nivea fáscia,
Niveísque tunicis, níveis etiam cálceis,
Supérbiens honóre divinaé domus,
Ab úniversis cápite est protrusús foras.

8. Tempus.

Cursú volucri, péndens in novácula,
Calvús, comosa frónte, nudo occípitio,
(Quem si óccuparis, téneas; elapsúm semel
Non ípse possit Iúppiter repréndere,)
Occásionem rérum significát brevem. 5
Efféctus impedíret ne segnís mora,
Finxére antiqui tálem effigiem Témporis.

9. Taurus et vitulus.

Angústo in aditu taúrus luctans córnibus
Cum víx intrare pósset ad praesépia,

Monstrábat vitulus, quó se pacto flécteret.
Tace, ínquit, ante hoc nóvi, quam tu nátus es.
Qui dóctiorem eméndat, sibi dicí putet. 5

10. Canis et sus et venator.

Advérsus omnes fórtis veloces feras
Canís cum domino sémper fecissét satis,
Languére coepit ánnis ingravántibus.
Aliquándo obiectus híspidi pugnaé suis
Adrípuit aurem: séd cariosis déntibus 5
Praedám dimisit. Híc tunc venatór dolens
Canem óbiurgabat. Cuí senex contrá latrans
Non té destituit ánimus, sed virés meae.
Quod fúimus, lauda, sí iam damnas, quód sumus.
Hoc cúr, Philete, scrípserim, pulchré vides. 10

APPENDIX.

FABVLAE IAMBICAE VIX RECTE PHAEDRO ATTRIBVTAE.

1. Simius et vulpes.

[Avarum etiam quod sibi superest non libenter dare.]

Vulpém rogabat pártem caudae símius,
Contégere honeste pósset ut nudás nates;
Cui síc maligna: Lóngior fiát licet,
Tamen íllam citius pér lutum et spinás traham,
Tibí quam partem quámvis parvam inpértiar. 5

. . . .

[De iis, qui legunt libellum.]

Hoc quálecumque est, Músa quod ludít mea,
Nequítia pariter laúdat et frugálitas,
Sed haéc simpliciter; ílla tacite iráscitur.

2. Auctor.

[Non esse plus aequo petendum.]

Arbítrio si natúra finxissét meo
Genús mortale, lónge foret instrúctius:
Nam cúncta nobis áttribuisset cómmoda,
Quae cuíque indulgens Fórtuna animalí dedit:
Elephánti vires, ét leonis ímpetum, 5
Cornícis aevum, duritiam tauri trucis,
Equí velocis plácidam mansuetúdinem,
Et adésset homini súa tamen sollértia.
Nimírum in caelo sécum ridet Iúppiter,
Magno haéc consilio quí negavit hóminibus, 10
Ne scéptrum mundi ráperet nostra audácia.
Ergó contenti múnere invictí Iovis
Fatális annos décurramus témporis,
Nec plús conemur, quám sinit mortálitas.

3. Prometheus et dolus.

[De veritate et mendacio.]

Olím Prometheus saéculi figulús novi
Curá subtili Véritatem fécerat,
Vt iúra posset ínter homines réddere.
Subito áccersitus núntio magní Iovis
Comméndat officínam fallací Dolo, 5
In dísciplinam núper quem recéperat.
Hic stúdio accensus, fácie simulacrúm pari,
Vná statura, símile et membris ómnibus,
Dum témpus habuit, cállida finxít manu.
Quod própe iam totum míre cum positúm foret, 10
Lutum ád faciendos ílli defecít pedes.
Redít magister, quó festinantér Dolus
Metú turbatus ín suo sedít loco.
Miráns Prometheus tántam similitúdinem,
Propriaé videri vóluit artis glóriam. 15

Igitúr fornaci páriter duo signa íntulit;
Quibús percoctis átque infuso spíritu,
Modésto gressu sáncta incessit Véritas;
At trúnca species haésit in vestígio.
Tunc fálsa imago atque óperis furtiví labor 20
Mendácium adpellátum est; quod negántibus
Pedés habere fácile ipse [ego] conséntio.
Simuláta interdum vítia prosunt hóminibus,
Sed témpore ipso támen apparet véritas.

4. Auctor.

[Sensum aestimandum esse, non verba.]

Ixíon quod versári narratúr rota,
Volúbilem Fortúnam iactarí docet.
Advérsus altos Sísyphus montés agit
Saxúm labore súmmo, quod de vértice,
Sudóre semper írrito revólvitur; 5
Osténdit [esse] síne fine hominum míserias.
Quod stáns in amne Tántalus medió sitit,
Avári describúntur, quos circúmfluit
Vsús bonorum, séd nil possunt tángere.
Vrnís scelestae Dánaides portánt aquas, 10
Pertúsa nec complére possunt dólia;
Imó luxuriae quícquid dederis, pérfluet.
Novém porrectus Títyos est per iúgera,
Tristí renatum súggerens poenaé iecur:
Quo quís maiorem póssidet terraé locum, 15
Hoc démonstratur cúra graviore ádfici.
Consúlto involvit véritatem antíquitas,
Vt sápiens intellégeret, errarét rudis.

5. Auctor.

Ius útile nobis quód sit dic, Phoebe, óbsecro,
Qui Délphos et famósum Parnasum íncolis,

Quo dé sacratae vátis horrescúnt comae,
Tripodés moventur, múgit adytis Réligio,
Tremúntque lauri et ípse pallescít dies. 5
Vocés resolvit ícta Pytho númine:
Audíte gentes Délii monitús dei:
Pietátem colite, vóta superis réddite,
Patriám, parentes, nátos, castas cóniuges
Defféndite armis férroque hostem péllite! 10
Amícos subleváte, miseris párcite,
Bonís favete, súbdolis ite óbviam!
Delícta vindicáte, stigmate ínpios,
Puníte turpi thálamos qui violánt stupro,
Malós cavete, núlli nimium crédite! 15
Haec élocuta cóncidit virgó furens:
Furéns profecto; námque dixit pérditis.

6. Aesopus et scriptor.

[De malo scriptore se laudante.]

Aesópo quidam scrípta recitarát mala,
In quís inepte múltum se iactáverat.
Scire érgo cupiens quídnam sentirét senex,
Numquíd tibi, inquit, vísus sum supérbior?
Haud vána nobis íngeni fidúcia est. 5
Conféctus ille péssimo volúmine:
Ego, ínquit, quod te laúdas vehementér probo,
Namque hóc ab alio núnquam continget tibi.

7. Pompeius Magnus et eius miles.

[Quam difficile sit hominem nosse.]

Magní Pompei míles vasti córporis
Fracté loquendo et ámbulando mólliter
Famám cinaedi tráxerat certíssimam.
Hic ínsidiatus nócte iumentís ducis,
Cum véste et auro et mágno argenti póndere 5

Avértit mulos. Fáctum rumor díssipat;
Argúitur miles, rápitur in praetórium,
Tum Mágnus: Quid? ait, túne me, commílito,
Spoliáre es ausus? Ílle continuo éxscreat
Sibi in sinistram et spútum digitis díssipat. 10
Sic, ímperator, óculi exstillescánt mei,
Si vídi aut tetigi. Túm vir animi símplicis
Id dédecus castrórum propellí iubet,
Nec cádere in illum crédit tantam audáciam.
Breve témpus intercéssit, et fidéns manu 15
Vnum é Romanis próvocabat bárbarus.
Sibi quísque metuit; prími quin mussánt duces.
Tandém cinaedus hábitu, sed Mars víribus,
Adít sedentem pró tribunalí ducem,
Et vóce molli: Lícet enim? Verum éici 20
Virum ut ín re atroci Mágnus stomachans ímperat.
Tum quídam senior éx amicis príncipis:
Hunc égo committi sátius fortunae árbitror,
In quó iactura lévis est, quam fortém virum,
Qui cásu victus témeritatis te árguat. 25
Asséasit Magnus ét permisit míliti
Prodíre contra; quí mirante exércitu,
Dictó celerius hóstis abscidít caput
Victórque rediit. Hís tunc Pompeiús super:
Coróna, miles, équidem te donó libens, 30
Quod víndicasti laúdem Romani ímperi;
Sed éxstillescant óculi sic, inquít, mei,
Turpe íllud imitans iúsiurandum mílitis,
Nisi tu ábstulisti sárcinas nupér meas.

8. Pater familias et Aesopus.

[Quomodo domanda sit ferox iuventus.]

Patér familias saévum habebat fílium.
Hic é conspectu cúm patris recésserat,

Verbéribus servos ádficiebat plúrimis
Et éxercebat férvidam adulescéntiam.
Aesópus ergo nárrat hoc brevitér seni: 5
Quidám iuvenco vétulum adiungebát bovem.
Is cúm refugiens ínpari colló iugum
Aetátis excusáret vires lánguidas:
Non ést, quod timeas, ínquit illi rústicus;
Non út labores fácio, sed ut istúm domes, 10
Qui cálce et cornu múltos reddit débiles.
Et tú, nisi istum técum assidue détines
Feróxque ingenium cómprimis cleméntia,
Vide, né querella máior accrescát domus.
Atrócitati mánsuetudo est rémedium. 15

9. Aesopus et victor gymnicus.

[Quomodo comprimatur aliquando iactantia.]

Victórem forte gýmnici certáminis
Iactántiorem cúm vidisset †Aesopus
Intérrogavit, án plus adversárius
Valuísset eius? Ílle: Ne istud díxeris;
Multó fuere víres maiorés meae. 5
Quod, ínquit, ergo, stúlte, meruistí decus,
Minús valentem sí vicisti fórtior?
Feréndus esses, fórte si te dicéres
Superásse, qui fuísset melior víribus.

10. Asinus ad lyram.

[Quomodo ingenia saepe calamitate intercidant.]

Asinús iacentem vídit in pratό lyram.
Accéssit et temptávit chordas úngula;
Sonuére tactae. Bélla res, sed mehércules
Male céssit, inquit, ártis quia sum néscius.
Si répperisset áliquis hanc prudéntior, 5
Divínis aures óblectasset cántibus.
Sic saépe ingenia cálamitate intércidunt.

11. Gallus lectica a felibus vectus.

[Nimiam securitatem saepe in periculum homines ducere.]

Felés habebat gállus lecticários.
Hunc glóriose vúlpes ut vidít vehi,
Sic ést locuta: Móneo, praecaveás dolum;
Istórum vultus námque si consíderas,
Praedám portare iúdices, non sárcinam. 5
Postquam ésurire sócietas coepít fera
Discérpsit dominum‿et fécit partes fácinoris.

12. Scrofa parturiens et lupus.

[Faciendum prius de homine periculum, quam eius te committas fidei.]

Preménte partu scrófa cum gemerét iacens,
Accúrrit lupus et óbstetricis pártibus
Se pósse fungi díxit, promitténs opem.
Quae véro nosset péctoris fraudem ínprobi,
Suspéctum officium répudiavit málefici 5
Et: Sátis est, inquit, sí recedes lóngius.
Quodsí perfidiae sé commisissét lupi
Inpar dolori, fata complesset sua.

13. Aesopus et servus profugus.

[Non esse malo addendum malum.]

Servús profugiens dóminum naturae ásperae
Aesópo occurrit nótus e vicínia.
Quid tú confusus? Dícam tibi claré, pater,
Hoc námque es dignus áppellari nómine,
Tutó querella quía apud te depónitur. 5
Plagaé supersunt, désunt mihi cibária;
Subínde ad villam míttor sine viático.
Domí si cenat, tótis persto nóctibus,

Si estúm uocatus, iáceo ad lucem in sémita.
Emérui libertátem, canus sérvio. 10
Ullíus essem cúlpae mihi si cónscius,
Aequo ánimo ferrem: númquam sum factús satur
Et súper infelix saévum patior dóminium.
Has própter causas ét quas longum est pro[loqui]
Abíre destinávi, quo tulerínt pedes. 15
Ergo, ínquit, audi: cúm mali nil féceris,
Haec éxperiris, út refers, incómmoda:
Quid sí peccaris? quaé te passurúm putas?
Talí consilio est á fuga detérritus.

14. Equus quadrigalis in pistrinum venumdatus.

[Ferendum esse aequo animo, quicquid acciderit.]

Equum á quadriga múltis palmis nóbilem
Abégit quidam et ín pistrinum véndidit.
Prodúctus ad bibéndum cum foret á molis,
In círcum aequales íre conspexít suos,
Vt gráta ludis rédderent certámina. 5
Lacrimís obortis: Íte felicés, ait,
Celebráte sine me cúrsu sollemném diem;
Ego quó scelesta fúris abstraxít manus,
Ibi sórte tristi fáta deflebó mea.

15. Vrsus esuriens.

[Famem acuere animantibus ingenium.]

Siquándo in silvis úrso desunt cópiae,[1]
Scopulósum ad litus cúrrit et prendéns petram
Pilósa crura sénsim demittít vado;
Quorum ínter villos haéserunt cancrí simul, 5
In térram abripiens éxcutit praedám maris
Escáque fruitur pássim collectá vafer.
Ergo étiam stultis ácuit ingeniúm fames.

16. Viator et corvus.

[Verbis saepenumero homines decipi solere.]

Quidám per agros dévium carpéns iter
„Ave“ éxaudivit ét moratus paúlulum,
Adésse ut vidit néminem, cepít gradum.
Iterúm salutat ídem ex occultó sonus.
Voce hóspitali cónfirmatus réstitit, 5
Vt, quísquis esset, pár officium réciperet.
Cum círcumspectans horrore haesissét diu
Et pérdidisset témpus aliquot mílium,
Osténdit sese córvus et supérvolans
„Ave“ úsque ingessit. Túm se lusum intéllegens: 10
At mále tibi sit, ínquit, ales péssime,
Qui féstinantis síc detinuistí pedes.

17. Pastor et capella.

[Nil tam occultum esse, quod non reveletur.]

Pastór capellae córnu baculo frégerat:
Rogáre coepit, né se domino próderet.
Quamvís indigne laésa, reticebó tamen;
Sed rés clamabit ípsa, quid delíqueris.

18. Serpens et lacerta.

[Ubi leonis pellis deficit, vulpinam induendam esse,
hoc est: ubi deficiunt vires, astu utendum.]

Serpéns lacertam fórte adversam prénderat;
Quam dévorare pátula cum vellét gula,
Arrípuit illa própe iacentem súrculum,
Et pértinaci mórsu transversúm tenens,
Avidúm sollerti ríctum frenavít mora. 5
Praedám dimisit óre serpens írritam.

19. Cornix et ovis.

[Multos lacessere debiles et cedere fortibus.]

Odiósa cornix súper ovem conséderat;
Quam dórso cum tulísset invita ét diu:
Hoc, ínquit, si dentáto fecissés cani,
Poenás dedisses. Ílla contra péssima:
Despício inermes, éadem cedo fórtibus; 5
Scio, quém lacessam, cúi dolosa blándiar;
Ideó senectam mílle in annos prórogo.

20. Lepus et bubulcus.

[Multos verbis blandos esse, pectore infideles.]

Celerí cum fugeret péde venatorém lepus
Et á bubulco vísus veprem inréperet:
Per súperos oro pérque spes omnés tuas,
Ne me índices, bubúlce; nihil umquám mali
Huic ágro feci. Et rústicus: Ne tímueris; 5
Laté securus. Iámque venatór sequens:
Quaesó, bubulce, númquid huc venít lepus?
Venít, sed abiit hác ad laevam; et déxteram
Demónstrat nutu pártem. Venatór citus
Non íntellexit séque e conspectu ábstulit. 10
Tunc síc bubulcus: Écquid est gratúm tibi,
Quod té celavi? Línguae prorsus nón nego
Habére atque agere máximas me grátias;
Verum óculis ut privéris opto pérfidis.

21. Papilio et vespa.

[Non praeteritam sed praesentem aspiciendam esse fortunam.]

Papílio vespam praévolantem víderat.
O sórtem iniquam! dúm vivebant córpora,
Quorum éx reliquiis ánimam nos accépimus,
Ego éloquens in páce, fórtis proeliis,

Arte ómni princeps ínter aequalés fui. 5
En, cúncta levitas pútris, et volitó cinis!
Tu quí fuisti múlus clitellárius,
Quemcúmque visum est laédis infixo áculeo.
At vespa dignam móribus vocem édidit:
Non quí fuerimus, séd qui nunc simús, vide. 10

22. Terraneola et vulpes.

[Pravis non esse fidem adhibendam.]

Avís, quam dicunt térraneolam rústici,
In térra nidum quía componit scílicet,
Forte óccucurrit ínprobae vulpéculae;
Qua vísa pennis áltius se sústulit.
Salve, ínquit illa, cúr me fugisti, óbsecro? 5
Quasi nón abunde sít mihi in prató cibus,
Grillí, scarabaei, lócustarum cópia:
Nihil ést, quod metuas, égo te multum díligo
Proptér quietos móres et vitám probam.
Respóndit contra: Tú quidem bene praédicas; 10
In cámpo non sum, séd sub dio, pár tibi.
Quin séquere; tibi salútem committó meam.

INDEX.

